

د شکنجې، ظالمانه مجازات او انساني ضد يا د
سپکاوی چلند پر خلاف تړون

میشاق علیه شکنجه، مجازات ظالمانه، رفتار غیر
انسانی یا اهانت آمیز

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د انقلابی شورا
د رئیس هیأت فرمان
کابل ښار

گڼه: ۲۶۶

نېټه: ۱۳۶۵/۱۱/۲

فرمان هیأت رئیس شورای انقلابی جمهوری
دموکراتیک افغانستان
شهر کابل

شماره: ۲۶۶

تاریخ: ۱۳۶۵/۱۱/۲

د شکنجی، ظالمانه مجازات او انسانی ضد یا د سپکاوی چلند پر خلاف تړون کې د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د پیوستون په هکله

د باره الحاق جمهوری دموکراتیک افغانستان به میثاق علیه شکنجه، مجازات ظالمانه، رفتار غیر انسانی یا اهانت آمیز.

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د انقلابی شورا رئیس هیأت د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د اساسی اصول د (۴۴) مادی د حکم پر اساس تصویبوی:

هیأت رئیس شورای انقلابی جمهوری دموکراتیک افغانستان بتأسی از حکم ماده (۴۴) اصول اساسی جمهوری دموکراتیک افغانستان تصویب میدارد:

۱- د شکنجی، ظالمانه مجازات او انسانی ضد یا د سپکاوی د چلند پر خلاف تړون کې د (۲۰) مادی او د (۳۰) مادی د لمړی فقری له ریزرف سره د افغانستان دموکراتیک جمهوریت پیوستون تائید دی.

۱- الحاق جمهوری دموکراتیک افغانستان به میثاق علیه شکنجه، مجازات ظالمانه و رفتار غیر انسانی یا اهانت آمیز با ریزرف ماده (۲۰) و فقره اول ماده (۳۰) تائید است.

۲- د بهرنیو چارو وزارت د دیپلوماتیکو مراجعو له لاری د پراونو له تیرولو څخه وروسته په نوموړی تړون کې د افغانستان دموکراتیک جمهوریت پیوستون د ملگرو ملتونو د سر منشی په اطلاع ورسوی.

۲- وزارت امور خارجه الحاق جمهوری دموکراتیک افغانستان به میثاق متذکره را بعد از طی مراحل از طریق مراجع دیپلوماتیک با اطلاع سرمنشی ملل متحد برساند.

حاجی محمد څمکنی

د افغانستان دموکراتیک جمهوریت د انقلابی شورا
د رئیس هیأت د صدر د مقام سرپرست

حاجی محمد څمکنی

سرپرست مقام صدر هیأت رئیس شورای انقلابی
جمهوری دموکراتیک افغانستان

(پورتنی فرمان د ۱۳۶۵ ه.ش. کال د کب د میاشتې د شلمې نېټې (۶۲۹) گڼه رسمي جریده کې خپور شوي دي.)

(فرمان فوق در جریده رسمی شماره (۶۲۹) مورخ ۱۳۶۵/۱۲/۲۰ نشر گردیده است.)

د شکنجی، ظالمانه مجازات او انسانی ضد یا
د سپکاوی چلند پر خلاف ترون د ۱۹۸۴ کال د
دسمبر د لسمې نېټې مصوب، د ملگرو ملتو د ټولني
عمومي مجمع

۳۹/۴۶ پریکړه لیک د ترون اجرایی
قدرت ۱۹۸۷ د جون (۲۶).

د دې ترون لوري هیوادونه:

- د ملگرو ملتونو د ټولني په منشور کی
درج شویو اصولو ته په پاملرنې سره چې د
بشری کورنی د ټولو غړیو د ذاتی کرامت او
د دوی د برابر او نه جلا کیدونکو حقوقو
پیژندنه یی په نړی کی د سولې، آزادۍ او
عدالت د بنسټ په توگه اعلام کړی.

- دې ټکي ته په پاملرنې سره چی
دغه حقوق د انسان له ذاتی شان او
مقام څخه سرچینه اخلي.

- د منشور د لاسلیک کوونکو هیوادو ژمنې
او په تیره بیا د (۵۵ می) مادی له مخی
چې د بشر حقوقو او اساسی آزادیو ته د نړیوال
درناوی یادونه کوي.

- د بشر د حقوقو د نړیوالې اعلامیې د پنځمې
مادې او د سیاسی او مدني حقوقو د نړیوال
ترون د اوومې مادې له مخی چی
هیڅوک د شکنجی، ظالمانه مجازات او
انسانی ضد یا د سپکاوي چلند لاندې
راتللای نه شي، او د فرد مدنی او
ټولنیز حقوق له مینځه نه شي تلای.

- د شکنجی، ظالمانه مجازات او انسانی ضد

میثاق علیه شکنجه، مجازات ظالمانه،
رفتار غیر انسانی یا اهانت آمیز مصوب
شماره (۱۰) دسمبر ۱۹۸۴ مجمع عمومی سازمان
ملل متحد

قطعه نامه شماره ۳۹/۴۶ مجمع عمومی سازمان ملل
متحد قدرت اجرائی میثاق، (۲۶) جون ۱۹۸۷.

کشور های طرف این کنوانسیون (میثاق):

- با توجه به اصول مندرج در منشور
سازمان ملل متحد که شناسائی حیثیت
ذاتی و حقوق برابر و غیر قابل انتقال
تمام اعضاء خانواده بشری را مبنای
آزادی، عدالت و صلح در جهان اعلام
داشته است.

- با توجه به این که حقوق مذکور
از شان و منزلت ذاتی انسان
سرچشمه گرفته است.

- با توجه به تعهدات دولتهای امضاء
کننده منشور، بخصوص ماده (۵۵) آن که
اعتلای رعایت و حرمت حقوق بشر و آزادیهای
اساسی را متذکر می شود.

- با در نظر گرفتن ماده پنجم اعلامیه جهانی
حقوق بشر و ماده هفتم میثاق بین المللی
حقوق مدنی و سیاسی که مقرر داشته
است، هیچ کس را نمی توان مورد آزار و
شکنجه و یا مجازات و رفتارهای ظالمانه
و غیر انسانی قرار داد که سلب کننده
حقوق مدنی و اجتماعی فرد است.

- با توجه به اعلامیه مجمع عمومی (۹) دسمبر

۱۹۷۵ مبنی بر حمایت از انسانهایی که مورد شکنجه و اعمال ظالمانه، غیر انسانی و رفتار هائی که باعث سلب حقوق مدنی و اجتماعی آنها می شود.

- با آرزو و تلاش و تاثیر گذاری بیشتر علیه شکنجه و دیگر اعمال وحشیانه و غیر انسانی و مجازات و رفتار هائی که حقوق انسانها را در سراسر جهان به مخاطره می اندازد. ما امضاء کنندگان این میثاق، اصول زیر را می پذیریم:

قسمت اول

ماده اول:

۱- از نظر این میثاق شکنجه چنین تعریف می گردد:

هر عمل عمدی که بر اثر آن درد یا رنج شدید جسمی یا روحی علیه فردی به منظور کسب اطلاعات یا گرفتن اقرار از او و یا شخص سوم اعمال می شود، شکنجه نام دارد.

(همچنین) مجازات فردی به عنوان عملی که او یا شخص سوم انجام داده است و یا احتمال می رود که انجام دهد، با تهدید و اجبار و بر مبنای تبعیض از هر نوع و هنگامی که وارد شدن این درد و رنج و یا به تحریک و ترغیب و یا با رضایت و عدم مخالفت مامور دولتی و یا هر صاحب مقام دیگر انجام گیرد، شکنجه تلقی می شود.

۲- این ماده خللی نسبت به اسناد بین المللی و یا (مصوبات) قوانین داخلی کشورها که مفهوم وسیعتری برای شکنجه در نظر گرفته اند، وارد نمی کند. (باید بر اساس همان مفهوم وسیعی که آن سند بین المللی و یا

یا د سپکاوی چلند په وړاندی د ټولو افرادو څخه ننگه چی د ۱۹۷۵ کال د ډسمبر په نهمه نېټه د عمومی مجمع له خوا په تصویب رسیدلی ده.

- مونږ د دی تړون لاسلیک کوونکي هیوادونه، د شکنجی، ظالمانه مجازات او انسانی ضد یا د سپکاوی چلند پر خلاف د زیاتو اغیزمنو هڅو په هیله لاندینی اصول منو:

لومړۍ برخه

لومړۍ ماده:

۱- د دغه تړون له مخې څوړونه "شکنجه" داسې تعریف کیږي:

هر هغه عمدی عمل چې د هغې له امله یو چا او یا دریم گپری ته د اطلاعاتو او یا اقرار اخیستلو لپاره جسمی او یا روانی سخت درد او رنج ورسیري څوړونه بلل کیږي.

(همدارنگه) هغه فردي سزا چې هغه او یا دریم گپري یوه کړنه سرته رسولې یا اټکل کیږي هغه سرته ورسوي، په گواښلو او اجبار سره او یا د توپیر پر اساس د درد او رنج رسونه چې دولتی مامور او یا بل هر مقام د نه مخنیوي، رضایت او د هڅونې له لاري سرته ورسیری څوړونه بلل کیږي هغه درد او رنج چې په ذاتي او طبیعي توگه د قانوني سزا وړ وي په دی تړون کې نه راځي.

۲- دغه ماده په نړیوالو سندونو او یا د هیوادونو د کورنیو قوانینو په (مصوبو) کې چې د څوړونې لپاره یې پراخه مفهوم ټاکلی ځنډنه رامنځته کوي (بنايي د هماغه نړیوال سند او یا کورنی قانون د پراخه مفهوم له

مخپې كړنه تر سره شي.)

قانون داخلی در نظر گرفته است، عمل نمود).

دوهمه ماده:

۱- د دغه تړون هر غړی هیواد، مؤظف دې چې پخپل دولتي قلمرو کې د ځورونې د مخنیوي لپاره لازمه او اغیزمن قانوني، جزائي، قضائي او نور اقدامات تر سره کړي.

ماده دوم:

۱- هر دولت عضو این میثاق، مؤظف است اقدامات لازم و مؤثر قانونی، اجرائی، قضائی و دیگر امکانات را جهت ممانعت از اعمال شکنجه در قلمرو حکومت خود، به عمل آورد.

۲- د هیواد هیڅ استثنایي حالت لکه جگړه، د جگړې ګواښ، کورنۍ سیاسي بی ثباتی او یا بل هر ډول بیړنۍ وضعیت د ځورونې د کړنو لپاره د توجیه وړ نه دې.

۲- هیچ وضعیت استثنائی کشوری، مانند جنگ و یا تهدید به جنگ، بی ثباتی سیاسی داخلی و یا هرگونه وضعیت اضطراری دیگر، مجوز و توجیه کننده اعمال شکنجه نمی باشد.

۳- د مافوق (دولتي) مقام او نورو دولتي څانګو حکم او دستور د ځورونې د عمل لپاره د توجیه وړ نه بلل کيږي.

۳- دستور و حکم مقام مافوق (حکومتی) و یا مرجع دولتی نمی تواند توجیه کننده عمل شکنجه باشد.

درېمه ماده:

۱- هیڅ غړې هیواد، هغه کس چې ژوند یې د ځورونې له خطر سره مخ دې، هغه دولت ته چې د ځورونې رښتني زمينه لري و نه سپاري.

ماده سوم:

۱- هیچ دولت عضو، فردی را که جانش در خطر است و مورد شکنجه واقع خواهد شد، به دولتی که زمینه واقعی (چنین اعمالی را) دارد، مسترد نخواهد کرد.

۲- د ځورونې د کړنې د زمينو دله منځه وړلو لپاره باید واک لرونکي څانګی په نظر کې ونیول شي (چې په دې توګه وکړای شي) په هغه دولت کې چې د ځورونې ښکاره نښی او له بشري حقونو څخه د سرغړونو بیلګی شته وڅیږي.

۲- به منظور پایان دادن به ایجاد زمینه های عمل شکنجه، مراجع شایسته و صلاحیت داری باید در نظر گرفت تا بتوان بدینوسیله دولتی که وجود نمونه های فاحش و آشکار و عمل شکنجه و نقض مداوم حقوق بشر در آن مشاهده می شود را بررسی کنند.

څلورمه ماده:

۱- هر غړی دولت، به ډاډمن شي او څارنه به وکړي چې د جنایي قوانینو په رڼا کې د ځورونې ټول ډولونه جرم بلل کيږي او هغه کس چې ځورونه سرته رسوي او یا د ځورونې په کړنه کې ګډون کوي مجرم

ماده چهارم:

۱- هر دولت عضو، مراقب و مطمئن خواهد شد که تمام انواع شکنجه تحت قوانین جنائی، جرم محسوب گردد و برای کسی که مبادرت به انجام شکنجه می کند و یا کسی که در انجام این عمل با او مشارکت و همکاری می

پیژندل کیری.

نماید، جرم شناخته شود.

۲- هر غرې دولت دارنگه جرمونو ته د هغه د ډول او اهمیت په نظر کې نیولو سره مناسبه سزا ټاکي.

۲- هر دولت عضو برای این جرایم و با در نظر گرفتن نوع و اهمیت آنها، کیفری مناسب تعیین خواهد کرد.

پنځمه ماده:

۱- هر غرې دولت، په څلورمه ماده کې د راغلو جرمونو په هکله (په قضائي دستگاه کې) لازم، اغیزمن او قانونی اقدامات به په لاندې ډول عملی کړي:

ماده پنجم:

۱- هر دولت عضو، اقدامات لازم و ضروری و اختیارات قانونی برای جرم های که راجع به ماده چهارم است را (در دستگاه قضائي) خود به قرار زیر انجام خواهد داد:

الف: کله چې جرم (د هغه هیواد) په قضائي، سمندري او یا هوایي پیژندل شوي قلمرو کې تر سره شي.

الف: هنگامی که جرمی در قلمرو قضائي و یا مرز دریایی و هوایی شناخته شده (آن کشور)، انجام گرفته است.

ب: کله چې تورن د هغه هیواد اوسیدونکی وي.

ب: هنگامی که متهم شهروند آن کشور باشد.

ج: کله چې د ځورونې قربانی د هغه هیواد اوسیدونکی وي او د دولت لخوا تائید شوي وي.

ج: هنگامی که قربانی (شکنجه) شهروند آن کشور باشد و آن دولت آن را تائید نماید.

۲- هر غرې دولت به په خپل قضائي نظام کې د قانوني واک د لاسته راوړلو لپاره لازم اقدامات وکړي، دغه اقدامات په هغه مواردو کې دي چې جرم د هغه هیواد په قضائي قلمرو کې ترسره شوي وي او تورن کس خپل متبوع هیواد ته نه وي سپارل شوي، د اتمی مادی د لومړی بند سره په سمون کې تورن به هغه دولتونو ته چې نومونه یې ذکر شوي، وسپارل شي.

۲- هر دولت عضو همچنین، اقدامات لازم را در جهت کسب اختیارات قانونی در نظام قضائي خود، به عمل خواهد آورد. این اقدامات در مواردی است که جرم های در قلمرو قضائي آن کشور صورت گرفته است و فرد متهم به کشور متبوعش تسلیم نشده است. طبق ماده هشتم بند اول، متهم به دولت های که نامشان ذکر شده است، مسترد خواهد شد.

۳- دغه میثاق له هغه جنایي جرمونو سره چې د کورنیو قوانینو سره اړه نیسي مستثنی نه بلل کیری.

۳- این میثاق از جرایم جنائي که در ارتباط با قوانین داخلی است، مستثنی نمی باشد.

شپږمه ماده:

۱- هر غرې دولت، هغه تورن کس چې (د دې تړون) د څلورمی مادی سره سم، تورن کیری، نیسي او یا د تورن د

ماده ششم:

۱- هر دولت عضو، فرد متهمی را که جرمی مطابق ماده (۴) (این میثاق) مرتکب شده است، بازداشت خواهد نمود و یا اقدامات دیگری جهت

اطمینان از حضور متهم به عمل خواهد آورد. (این دولت) برای اطمینان از وضعیت متهم، اطلاعات موجود و قابل استفاده را مورد بررسی قرار خواهد داد و سپس حکم بازداشت و یا هر اقدام دیگری را مطابق قوانین خود انجام خواهد داد. این بازداشت متهم بر حسب ضرورت، ممکن است برای مدتی ادامه داشته باشد تا روند جرم و استرداد مجرم، طی گردد.

۲- دولت (مذکور) مقدمات تحقیق و رسیدگی (دوسیه متهم) را فراهم خواهد کرد.

۳- فردی که در بازداشت بسر می برد، حق خواهد داشت که طبق بند (۱) این ماده، بی درنگ با نزدیکترین نمایندگان دولت متبوعش تماس حاصل نماید. اگر فرد بازداشتی تابعیتی نداشته باشد، او حق خواهد داشت که با نمایندگان کشوری که او در آنجا معمولاً اقامت داشته است، تماس گیرد.

۴- هنگامی که دولتی فردی را طبق این ماده بازداشت می کند، مراتب امر را به دولت های که در ماده (۵) بند (۱) به آنها اشاره شده است، بی درنگ اطلاع خواهد داد و شرایط و موقعیت بازداشتی فرد متهم را بازگو خواهد نمود.

ماده هفتم:

۱- دولت عضوی که تحت قلمرو قضائی خود، فرد متهم در مطابقت با ماده (۴) مرتکب جرمی شده است، با در نظر گرفتن ماده (۵) عمل خواهد نمود. اگر (آن دولت) فرد متهم را به (دولت متبوعش) مسترد نماید، می باید دوسیه متهم را به مراجع صلاحیت دار و شایسته به منظور تعقیب قضائی واگذار نماید.

۲- مراجع (صلاحیت دار) مذکور، مانند هر

شتون لپاره بل لازم اقدام کوی (دولت) به د تورن د وضعیت خخه په ډاډمنیدو، شته اطلاعات آرزوي او بیایی د خپلو قوانینو سره سم نیسی او یا بل لازم اقدام به کوی، د تورن نیول به د اړتیا له مخې څه موده وغزیرې چې د جرم خرنګوالي او د مجرم بیرته ورکړه چمتو شي.

۲- (نوموړې) دولت به د تورن د دوسیې په اړه لومړنی څیړنې ترسره کړي.

۳- هغه کس چې په توقیف کې وي، د دې مادې د لومړی بند له مخې حق لري چې د خپل متبوع دولت له ډېرې نږدې نمایندګې سره اړیکې ټینګې کړي، که توقیف شوې کس د تابعیت خاوند نه وي حق لري د هغه دولت له نمایندګی سره اړیکې ټینګې کړي چې زیاتره وخت هلته اوسیري.

۴- کله چې یو دولت د دغی مادی سره سم یو کس نیسی، نو د نیولو مراتب یې بې له ځنډه د پنځمی مادی پر لومړی بند کې د راغلو دولتونو د خبرتیا لپاره رسوي او د نیول شوي تورن شرایط او موقعیت ورته څرګندوي.

اوومه ماده:

۱- د هر غړي دولت، په قضائي قلمرو کې که یو کس د څلورمی مادې په جرم تور شي د پنځمی مادی سره سم به چلند ورسره وشي. که (هغه دولت) تورن خپل متبوع دولت ته و نه سپاری، باید چې د تورن دوسیه د قضایی تعقیب لپاره یوې غوره او واک لرونکی څانګی ته وسپاري.

۲- نوموړې (واک لرونکی) څانګی لکه د

جرم عادی و در یک جریان طبیعی و جدی، تحت قوانین دولتی، نظر و تصمیم خود را خواهند گرفت. مدارک قانونی و معتبر بنا به ماده (۵) بند (۲) برای پیگرد و تعقیب قانونی و محکومیت ضروری است. این مدارک در تطابق با ماده (۵) بند (۱) می بایست مستدل و محکم باشد، به طوری که تعقیب قضائی را قابل اجرا گرداند.

۳- هر فردی با توجه به اقامه دعوی جرمی که علیه او و در ارتباط با ماده (۴) صورت گرفته است، می بایست در تمام مراحل قضائی رفتار مناسب با او، تضمین گردد.

ماده هشتم:

۱- دولتهای عضو جرایم مربوط به ماده چهارم که شامل استرداد مجرمین به کشور متبوع شان است و یا هر نوع اخراج و استرداد که آنها به وسیله قرارداد های دو جانبه پذیرفته اند، تضمین خواهند کرد.

۲- اگر دولت عضوی درخواست استرداد (متهمی) را از دولت عضو دیگر که معاهده ای را برای استرداد با این دولت امضاء نکرده است، دریافت دارد، این میثاق به مثابه معاهده ای قانونی برای استرداد مجرمین به شمار میرود.

۳- دولتهای عضوی که شرط استرداد را بنا بر معاهده ای نپذیرفته اند، جرایم (مربوط به شکنجه) را به مثابه جرایم قابل استرداد در قرارداد های دو جانبه ملحوظ خواهند داشت و آن را (جرم شکنجه) همانند یک جرم قابل استرداد و قانونی از دولت عضو خواستار میشوند.

۴- این نوع جرایم (شکنجه) با هدف استرداد ضرورت دارد که به وسیله قرارداد دو جانبه ای

بل هر عادی جرم به خیر به یوه طبیعی او جدي بهير کي د دولتی قوانینو په رڼا کې خپله پریکړه کوي، د پنځمی مادی د دویم بند له مخی قانونی او معتبر مدارک اړین دي. دغه مدارک د پنځمی مادی د لومړی بند سره سم باید پاخه او مستدل وي چې وکړای شي قضائی تعقیب د اجرا وړ وگرځوي.

۳- د هر چا په وړاندې چې د څلورمی مادی سره سم جرمی دعوی اقامه کیږي باید چې هغه سره د قضائی پړاوونو په بهیر کې د غوره چار چلند تضمین وشي.

اتمه ماده:

۱- غږي دولتونه، د څلورمی مادی سره سم د اړوندو جرمونو په اړه چې متبوع هیواد ته د مجرمینو د را کړې، ور کړې په ګډون دي او یا د دوه اړخیزو تړونونو له مخی یې ور کړه او شړل منلی وي، تضمینوي.

۲- که غږي هیواد د بل غږي هیواد څخه د یوه (تورن) د ور کړی غوښتنه په داسې حالت کې وکړي چې د دغه دوو دولتونو ترمنځ د را کړې ور کړې لپاره د یوې قانوني معاهدې په توګه بلل کېږي.

۳- هغه غږي هیوادونه چې د ور کړې شرط یی د یوې معاهدې په توګه نه دي منلی، د (ځورونې پوری اړوند) جرمونه د ور کړې وړ جرمونو په توګه پخپلو دوه اړخیزو تړونونو کې خوندي ساتي او هغه (د ځورونې جرم) د یوه قانوني او د ور کړې جرم په توګه د غږي دولت څه غوښتلې شي.

۴- دغه ډول جرمونه (ځورونه) د ور کړې د هدف په توګه اړتیا لري چې د غږو هیوادونو ترمنځ د دوه

بین کشور های عضو، انجام گردد. چنان که قرارداد دو جانبه ای بین (آنها) امضاء شده است، لازم است بنا به ماده (5) بند (1) و بر اساس اختیارات قضائی دولتها، نه فقط برای مکانی که جرم در آن به وقوع پیوسته است، باشد، بلکه شامل قلمرو دولتها نیز گردد.

ماده نهم:

۱- دولتهای عضو در فراهم کردن امکاناتی که در ارتباط با روند پیگیری جرایم و مجرمینسی که مشمول ماده چهار می باشند، اقدامات لازم را به عمل خواهند آورد و نیز یکدیگر را با ارائه شواهد و اسنادی که در اختیار دارند، جهت پیگیری روند جرایم یاری خواهند رساند.

۲- دولتهای عضو، تعهدات خویش را بنابر بند (1) این ماده مبنی بر مساعدت های قضائی متقابل در بین خود عمل خواهند کرد.

ماده دهم:

۱- هر دولت عضو، با توجه به ممنوعیت شکنجه به مجریان قانون، پولیس و نظامی، کارکنان خدمات صحی، کارمندان و دیگر افرادی که به نحوی در بازداشت، بازجویی و بازرسی (افراد دخالت دارند) و نیز هر رفتاری که موجب دستگیری، بازداشت و زندانی افراد می شود، آموزشها و اطلاعات لازم را به آنها بدهند و مطمئن شوند که آنها از این آموزشها و اطلاعات برخوردار خواهند شد.

۲- هر دولت عضو، در قوانین و دستور ها به فرا خور وظایف و مسوولیت های افراد، ممنوعیت شکنجه را ملحوظ خواهد کرد.

ماده یازدهم:

هر دولت عضو، مؤظف است به طور مرتب و منظم قواعد و روشهای مربوط به بازجویی

اړخیزو تړونونو له مخې اجرا شي که د (هغوې) ترمنځ تړون لاسلیک شوې وي، اړینه ده چې د پنځمې مادې د لومړۍ بند پر بنسټ د دولتونو قضائې واکونه نه یوازې هغه سیمې ته ځانگړې شي چې جرم پکې پېښ شوې بلکه د دولتونو د ټول قلمرو په ګډون باید اوسي.

نهمه ماده:

۱- غړي دولتونه په څلورمې مادې کې راغلي د تړونو د جرمونو د بهیر د څارلو لپاره د امکاناتو په چمتو کولو سره لازم اقدامات تر سره کوي او یو بل سره د بهیر څارلو لپاره د اسنادو، شواهدو په راکړه ورکړه کې مرستندوي وي.

۲- غړي دولتونه، د هغه ژمنو په اړه چې د دې مادې په لومړۍ بند کې راغلي د متقابلو قضایې مرستو زمینه چمتو کوي.

لسمه ماده:

۱- هر غړی دولت د څوړونې منع کولو ته په پاملرنې سره به د قانون اجرا کوونکو، پوځیانو، پولیسو، د روغتیایی خدمتونو کارکوونکو او نورو کسانو ته چې په نیونه، څپړنه او ارزونه کې (ګډون) لري د لازمو معلوماتو او اطلاعاتو زده کړه ورکړي او په دې ډاډمن شي چې نوموړي کسان دغه معلومات او اطلاعات د نیونې، څپړنې او رزونې په وخت کې پلي کوي.

۲- هر غړی دولت په خپلو قوانینو او دستورونو کې د څوړونې د منع کولو لپاره د افرادو دندې او مسوولیتونه روښانه کوي.

یوولسمه ماده:

هر غړی دولت مؤظف دې چې په منظمه توګه د نیونې (څپړنې) او په

(بازپرسی) و ترتیبات راجع به نگهداری افراد را (در بازداشتگاه ها) انجام دهد. این بازنگری و مراقبت شامل هر نوع دستگیری، زندان و در هر قلمروی که حوزه قضائی آن دولت است، با در نظر گرفتن اصل ممنوعیت شکنجه می باشد.

ماده دوازدهم:

هر دولت عضو، موظف است ترتیب اطمینان بخشی بدهد تا اگر قرائین معقولی بر انجام عمل شکنجه در مکان و یا در قلمرو قضائی آن دولت وجود داشت، مقامات صلاحیت دار بی درنگ و بی طرفانه به آنها رسیدگی نمایند.

ماده سیزدهم:

هر دولت عضو، موظف است حق شکایت فردی را که عنوان می کند او در قلمرو قضائی آن دولت مورد شکنجه قرار گرفته است را محفوظ بدارد و شکایت او را بی درنگ و بی طرفانه به مقامات صلاحیت دار جهت رسیدگی ارجاع دهد و نیز مطمئن گردد که شکایت کننده و شاهدان از تهدید های که نتیجه عمل آنهاست در امان خواهند بود.

ماده چهاردهم:

۱- هر دولت عضو، موظف است از طریق نظام قانونی خود ترتیب اطمینان بخشی بدهد که قربانی شکنجه حق گرفتن خسارت و جبران غرامت مناسب (عادلانه) و کافی داشته باشد. این جبران شامل اعاده وضع اولیه قربانی شکنجه تا حد امکان نیز هست. هرگاه فردی بر اثر شکنجه بمیرد، جبران خسارات شامل بستگان او می گردد.

۲- هیچ موردی از اجرای این ماده مبنی بر اعاده

(نظارت خانو) کپی د افرادو د ساتنپی په اړه قواعد، چلندونه او ترتیبات ترسره کړي، دغه څارنه د دولت په قضائې قلمرو کې د هر ډول نیونې، بند او د ځورونې د مخینوی د اصل له مخې ترسره کیږي.

دولسمه ماده:

هر غړې دولت موظف دې چې داسې ډاډمن ترتیبات ونیسی که چیرې په کومه برخه او یا د دولت په قضائې قلمرو کې ځورونه د معقولو قرائینو له مخې ترسره شوې وي، د واکمن مقام لخوا یې بی ځنډه او ناپلوی ارزونه باید ترسره شي.

دیارلسمه ماده:

هر غړې دولت موظف دې د هغه چا شکایت چې د دولت په قضائې قلمرو کې ځورول شوې خوندي وساتي او د هغه شکایت بی له ځنډه او په ناپلوی توګه د څیړنې لپاره واکمنې څانګې ته وسپاري او په دې ډاډمن شي چې شکایت کوونکی او د هغه شاهدان خوندي دي.

څوارلسمه ماده:

۱- هر غړې دولت موظف دې چې د خپل قانوني نظام په مټ داسې ډاډمن ترتیبات ونیسي چې د ځورونې قربانی د مناسب (عادلانه) او کافی تاوان د اخیستلو وس ولري، دغه تاوان د امکان تر بریده د ځورونې د قربانی د لومړنۍ وضعی پر اعاده شامل دې، که چیرې یو کس د ځورونې په پایله کې ومري، تاوان د هغوی خپلوانو پورې اړه نیسي.

۲- د دغی مادې هیڅ یو مورد، د ځورونې د

قربانی او یا نورو کسانو په اړه چې د یو هیواد د کورنیو قوانینو له مخې د تاوان د اخیستلو وړ دي، مخه ډب نکړي.

پنځلسمه ماده:

هر غړې دولت مؤظف دې چې په یو ډول ډاډ ترلاسه کړي چې د ځورونې له مخې اقرار سند نه بلل کيږي او نه شي کولی چې پر هغه سند استناد وکړي، مگر د ځور ورکونکي او د جرم د څیړنې او ارزونې لپاره.

شپاړلسمه ماده:

۱- هر غړې دولت ژمن دې چې پخپل قضائي قلمرو کې د وحشیانه کړنو، نا انساني او سپکاوي وړ چلندونو او سزاګانې چې د دغه تړون د لومړۍ مادې له مخې د ځورونې په تعریف کې شامل نه دي او د دولتي مامور یا بل هر مقام په هڅونه، رضایت او نه مخالفت له امله ترسره کيږي، مخنیوی یې وکړي. دغه ژمنې په تیره بیا، هغه ژمنې دي چې په (۱۰-۱۱-۱۲- او ۱۳) مادو کې د ځورونې او د نا انساني وحشیانه او د سپکاوي وړ چلندونو کې د افرادو تعویض او ځای پر ځای کولو له امله شوي دي.

۲- د دغه تړون مقررات، د هغه نړیوالو سندونو او ملي قوانینو په مقرراتو کې چې وحشیانه کړنې، نا انساني او د سپکاوي وړ چلندونه او د ورکړې او شړلو مقررات یې منع اعلام کړي، خنډونه رامنځته کوي.

حقوق قربانی شکنجه و افراد دیگری که بنابر قوانین کشور غرامت به آنها تعلق می گیرد، جلوگیری نخواهد کرد.

ماده پانزدهم:

هر دولت عضو، مؤظف است به نحوی اطمینان حاصل نماید که اقرار در اثر شکنجه به هیچ وجه مدرک محسوب نخواهد شد و نمی توان آن مدارک را به جز در مورد شخص شکنجه گر و در جهت پیگرد او به لحاظ ارتکاب جرم، مورد استناد قرار داد.

ماده شانزدهم:

۱- هر دولت عضو، متعهد است که در قلمرو قضائی خود اعمال وحشیانه، غیر انسانی و رفتارهای تحقیر کننده و مجازات هائی را که مشمول تعریف شکنجه و ماده یک این میثاق نیست و این اعمال به تحریک و ترغیب و یا با رضایت و عدم مخالفت مامور دولتی و یا هر صاحب مقام دیگر انجام می گیرد، جلوگیری به عمل آورد. این تعهدات به ویژه، تعهداتی است که در مواد (۱۰-۱۱-۱۲- و ۱۳) مبنی بر تعویض و جایگزینی افرادی که در عمل شکنجه و یا دیگر اعمال وحشیانه غیر انسانی و رفتارهای تحقیر آمیز و مجازاتهای خشن آمده است.

۲- مقررات این میثاق نسبت به مقررات، اسناد بین المللی و قوانین ملی که اعمال وحشیانه و غیر انسانی و رفتارهای تحقیر آمیز که مربوط به استرداد یا اخراج می باشد و ممنوع اعلام کرده اند، خللی وارد نخواهد کرد.

دوه یمه برخه

قسمت دوم

اوه لسمه ماده:

ماده هفدهم:

۱- د څوړونې ضد یوه کمیته به جوړه شي (له دې وروسته په دغه تړون کې د کمیټې په نوم یادېږي) او هغه دندې به په غاړه واخلي چې په وروستیو موادو کې څرگندېږي، دغه کمیته د لسو تنو کار پوهانو څخه چې اخلاقي صلاحیت او د بشر د حقوقو په چارو کې غوره توب ولري جوړېږي، هغوی به د خپل ځاني صلاحیت له مخه (نه د خپل متبوع هیواد د استازي په توګه) چاري پرمخ بیایي. همدارنګه دغه کار پوهان د خپلو دولتونو لخوا د جغرافیایي عادلانه ویش، ګټورو همکاريو او حقوقي تجربو له مخې وټاکل شي.

۱- یک کمیته ضد شکنجه تاسیس خواهد شد (از این پس در این میثاق کمیته نامیده می شود) و وظایفی که در مواد بعدی به آنها اشاره خواهد شد را عهده دار است. این کمیته از (۱۰) کار شناس عالیرتبه که برخوردار از صلاحیت اخلاقی و شایستگی در زمینه حقوق بشر می باشند، تشکیل خواهد شد. آنها با صلاحیت شخصی خود انجام وظیفه می نمایند (نه به عنوان نماینده دولت متبوع خویش) همچنین این کار شناسان به وسیله دولتهای عضو و با رعایت تقسیمات عادلانه جغرافیائی و نیز همکاریهای سودمندانه و تجارب حقوقی آنها انتخاب خواهند شد.

۲- د کمیټې غړي د پټو رایو په وسیله د هغه لستونو څخه غوره کیږي چې د غړو دولتونو لخوا چمتو شوي دي. غړي دولتونه باید په پام کې ولري چې د سیاسي او مدنی نړیوال تړون په رڼا کې د بشر د حقوقو د کمیټې څخه داسې ګټور کسان نامزد کړي چې د څوړونې ضد کمیټه کې د کار کولو لپاره وي.

۲- اعضاء کمیته به وسیله رأی مخفی و از فهرست نامزد هائی که دولتهای عضو تعیین کرده اند، انتخاب می گردند. دولتهای عضو در نظر خواهند داشت که افراد سودمند و کسانی از اعضاء کمیته حقوق بشر تحت نظارت میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی و نیز افرادی که مایل به خدمت در کمیته ضد شکنجه باشند را نامزد نمایند.

۳- د کمیټې د غړو ټاکنې د غړو هیوادو څخه، د ملګرو ملتو د سرمنشې په بلنه هر دوو کالو کې یو ځل تر سره کیږي، د دغه ټاکنو د نصاب حد د غړو هیوادونو د دوو پر دریمه برخه ګډون دې، د کمیټې غړي د حاضر و غړو هیوادونو د استازو لخوا د اکثریت په وړلو ټاکل کیږي.

۳- انتخابات اعضاء کمیته با دعوت به گردهمائی سرمنشی سازمان ملل متحد از دولتهای عضو و در هر دو سال یکبار انجام خواهد گرفت. حد نصاب در این گردهمائی، شرکت دو ثلث کشور های عضو می باشد. افرادی که حائز اکثریت آراء از طرف نمایندگان حاضر دولتهای عضو باشند، انتخاب خواهند شد.

۴- لومړني ټاکنې باید د تړون د لازم الاجرا کیدو له نېټې څخه د شپږو میاشتو څخه زیاتې اوږدې نه شي، غړي هیوادونه د ټاکنو لپاره لږ تر لږه (۴) میاشتی مخکې د

۴- اولین انتخابات نباید بیشتر از (۶) ماه پس از لازم الاجرا شدن این میثاق به درازا بکشد. برای انتخابات حداقل (۴) ماه پیش از تاریخ انجام آن، سرمنشی سازمان ملل متحد، از دولتهای عضو، به

وسيله نامه دعوت خواهد نمود که نامزد های خود را برای عضویت در کمیته ظرف (۳) ماه معرفی کنند. سرمنشی سازمان ملل متحد فهرستی به ترتیب حروف الفباء از افرادی که نامزد شده اند، با ذکر نام کشور های که آنان را معرفی کرده اند، تهیه و به دولتهای عضو ارسال خواهد داشت.

۵- اعضاء کمیته برای مدت (۴) سال انتخاب می شوند و در صورتی که مجدداً نامزد شوند، تجدید انتخاب آنها مجاز خواهد بود. لیکن مدت زمان پنج عضو کمیته منتخب در اولین انتخابات در پایان (۲) سال منقضی می شود. نام این (۵) عضو پس از اولین دوره انتخابات با قید قرعه و به وسیله رئیس جلسه مذکور، بنابر بند (۳) این ماده معین می گردد.

۶- اگر عضوی از اعضاء کمیته فوت کند و یا استعفا دهد و یا به هر دلیل دیگری نتواند انجام وظیفه کند، دولت عضوی که این فرد را نامزد کرده بود، شخص کارشناس دیگری که تبعه آن کشور باشد را جهت جایگزینی و خدمت تعیین می کند و تصویب او را با اکثریت آراء از دولتهای عضو خواستار می گردد. دولتهای عضو تصویب (عضو جدید) را مورد بررسی قرار خواهند داد، اگر نصف یا بیشتر آنها رأی منفی به این تصویب دهند، مراتب امر به اطلاع سرمنشی سازمان ملل متحد خواهد رسید تا در خلال (۶) هفته فرد دیگری معرفی و تعیین گردد.

۷- دولتهای عضو، مسوولیت مصارف اعضاء کمیته را در هنگام انجام وظیفه متقبل خواهند شد. (اصلاحیه- به تصمیم عمومی ۴۷/۱۱۱، (۱۶) دسامبر ۱۹۹۲، شرایط تصویب رجوع شود).

ملگرو ملتو د پولنی د سرمنشی په بلن لیک خپل نامزدان د دریو میاشتو په بهیر کې معرفی کوي، د ملگرو ملتو د پولنی سرمنشی د الفبا په ترتیب سره د نامزدانو لست د اړوندو هیوادونو په ذکر سره چمتو کوي او غړو دولتونو ته یې استوي.

۵- د کمیته غړي د څلورو کالونو لپاره ټاکل کيږي، که چیرې بیا نامزد شي د بیا ټاکنې جواز لري، مگر په لومړنیو ټاکنو کې د ټاکل شوې کمیته د پنځو تنو د کار موده د دوو کالو په تیروولو پای ته رسيږي، د دغو پنځه تنو نومونه د دغې مادې د دریم بند له مخې د غونډې د رئیس لخوا د لومړنې ټاکنې وروسته د قرعې پر اساس تعینيږي.

۶- که د کمیته یو غړي مړ شي یا استعفا وکړي او یا د بل هر دلیل له مخې خپلی دندې ته دوام ورنکړای شي، غړی دولت چې دغه کس یې معرفي کړای و، د هغه پر ځای بل کار پوه چې د هماغه هیواد تبعه وي، معرفی کوي او د هغه تصویب د غړو دولتونو د رأیو د اکثریت له لارې کيږي. غړي دولتونه (د نوي غړي) تصویب تر څیړنې لاندې نیسي، که چیرې نیمایي او یا له نیمایي څخه زیات غړي تصویب ته منفي رایه ورکړي، موضوع سرمنشي ته رسول کيږي چې د شپږو اونیو په بهیر کې بل کس معرفي او تعیین شي.

۷- غړي دولتونه، د دندو په بهیر کې د کمیته د غړو د لگښتونو مسوولیت په غاړه لري. (سمونه: د شرایطو د تصویب په اړه د ۱۹۹۲ کال د ډسمبر د (۱۶)، د ۴۷/۱۱۱، عمومی پریکړه لیک ته دې رجوع وشي)

اتلسمه ماده:

۱- کمیته، رئیس هیأت د دوو کلونو لپاره ټاکي چې د بیا ټاکنو وړتیا لري.

۲- کمیته د کورني فعالیتونو د تنظیم آئین نامه جوړوي چې دا لاندې مقررات به لري:

الف: د غونډو د رسمیت د نصاب حد د شپږو غړو شتون دي.

ب: د کمیته پرېکړې د حاضر و غړو د اکثریت پر بنسټ نیول کيږي.

۳- د ملگرو ملتو د ټولني سرمشي د کمیته د غړو د دندو د اغیزمنتوب لپاره چې د دغه تړون له مخې په غاړه اخلي، کارکونکي او نور اړین امکانات د کمیته په واک کې ورکوي.

۴- د ملگرو ملتو د ټولني سرمشي د کمیته غړي د لومړني غونډې د جوړیدو لپاره رابولي، چې بیا د کمیته نورې غونډې د آئین نامې له مخې تنظیميږي.

۵- غړي دولتونه د کمیته د غړو دولتونو د غونډو په اړه د لگښتونو او هغه لگښتونه چې د ملگرو ملتو ټولني لخوا ورکول کيږي لکه د کارکونکو او نورو امکاناتو لپاره د لگښتونو مسوولیت (ورکړه) د دغې مادې د دریم بند له مخې په غاړه لري.

(سمونه: د شرایطو د تصویب په اړه د ۱۹۹۲ کال د دسمبر د (۱۶) د ۴۷/۱۱۱، عمومي پرېکړه لیک ته دې رجوع وشي).

نولسمه ماده:

۱- غړي دولتونه د ملگرو ملتو د ټولني د

ماده هجدهم:

۱- کمیته، هیأت رئیس خود را برای مدت (۲) سال انتخاب خواهد کرد، آنها می توانند مجدداً انتخاب شوند.

۲- کمیته آئین نامه داخلی اش را خود تنظیم می کند. مقررات این آئین نامه به قرار زیر خواهد بود:

الف: حد نصاب رسمیت جلسات حضور (۶) عضو است.

ب: تصمیمات کمیته با اکثریت آراء اعضاء حاضر اتخاذ می گردد.

۳- سرمنشی سازمان ملل متحد، کارمندان و امکانات لازم و مورد احتیاج را جهت اجرای مؤثر وظائفی که کمیته به موجب این میثاق به عهده دارد، در اختیار کمیته خواهد گذاشت.

۴- سرمنشی سازمان ملل متحد اعضای کمیته را برای تشکیل نخستین جلسه دعوت می کند. پس از آن، کمیته در اوقاتی که در آئین نامه داخلی آن پیش بینی شده است، تشکیل جلسه خواهد داد.

۵- دولتهای عضو مسوولیت (پرداخت) مصارف که در ارتباط با گردهمائی های دولتهای عضو کمیته و مصارف که به وسیله سازمان ملل متحد در این مورد پرداخت می شود، مانند مصرف کارمندان و تهیه امکانات بنابر بند (۳) این ماده را بعهده خواهند داشت.

(اصلاحیه: به تصمیم مجمع عمومی ۴۷/۱۱۱، (۱۶) دسمبر ۱۹۹۲، شرایط تصویب رجوع شود).

ماده نهم:

۱- دولتهای عضو به واسطه سرمنشی سازمان ملل

متحد، اقداماتی که در جهت اجرای تعهداتشان طبق این میثاق انجام داده اند را به کمیته تقدیم می نمایند.

(نخستین گزارش) یکسال پس از لازم الاجراء شدن میثاق برای دولت عضو باید به کمیته ارائه گردد و از آن پس دولتهای عضو گزارشات تکمیلی و اقدامات جدید خود در این زمینه را هر چهار سال یکبار تقدیم می دارند.

۲- سرمنشی سازمان ملل این گزارشها را به دولتهای عضو ارسال خواهد داشت.

۳- هر گزارشی مورد بررسی و رسیدگی کمیته قرار خواهد گرفت و کمیته نظر ها و پیشنهاد های عمومی خود را نسبت به گزارش به دولتهای مربوط اعلام می دارد. دولت عضو مزبور می تواند پاسخ ها و نظریات خود را به کمیته اعلام نماید.

۴- کمیته بنابر صلاحدید خود ممکن است نظریات و پیشنهاد هایی که در ارتباط با بند (۳) این ماده و مربوط به دولت عضو مزبور است و ملاحظات خود و نظر دولتها را در گزارش سالانه خود و بر طبق ماده (۲۴) به مجمع عمومی ارائه دهد. اگر دولت عضو مزبور درخواست یک رونوشت از این گزارش را نماید، کمیته طبق بند (۱) این ماده این درخواست را اجابت می نماید.

ماده بیستم:

۱- اگر کمیته، اطلاعات مؤثق و قابل اعتمادی دریافت نماید که به وضوح نشان دهد، در قلمرو یکی از دولتهای عضو به طور منظم شکنجه

سرمنشی له لاری هغه اقدامات چې د دغه تړون په وړاندې د ژمنو د ترسره کیدو لپاره شوي کمیته ته وړاندې کوي.

(لومړنی رپوټ) د غړی دولت لخوا د تړون د لازم الاجرا کیدو له نیتی څخه یو کال وروسته کمیته ته وړاندې کوي، له هغه وروسته غړي دولتونه خپل بشپړ رپوټونه او نوي اقدامات په هرو څلورو کالو کې یو ځل وړاندې کوي.

۲- د ملگرو ملتو عمومی سرمنشي دغه رپوټونه غړو هیوادونو ته استوي.

۳- هر رپوټ د کمیته د څیړنې او ارزونې وړ څرخي او کمیته د رپوټونو په اړه خپل عمومی نظرونه او وړاندیزونه اړوندو دولتونو ته اعلاموي، اړوند دولتونه کولې شي خپل ځوابونه او نظرونه کمیته ته څرگند کړي.

۴- کمیته کولې شي د خپل لید له مخې نظرونه او وړاندیزونه د دغې مادې د درېیم بند له مخې اړوند غړی دولت ته او خپلی کتنې او د نورو دولتونو نظرونه د خپل کالني رپوټ په ترڅ کې د (۲۴) مادې پر اساس عمومی مجمع ته وړاندې کړي. که چیري اړوند غړی دولت د دغه رپوټ د یوې کاپی غوښتنه وکړي کمیته به د دغې مادې د لومړی بند له مخې هغه ومني.

شلمه ماده:

۱- که کمیته، داسې مؤثق او باوری اسناد لاسته راوړي چې څرگنده کړي د غړو دولتونو څخه د یوه په قلمرو کې څورونه په پرله

وجود دارد، کمیته، دولت مربوط را دعوت می کند که برای رسیدگی و بررسی این موضوع همکاری نماید و در پایان نظرهای خود را با توجه بر اطلاعات مزبور، ارائه خواهد داد.

۲- با توجه به نظریاتی که دولت عضو ممکن است به کمیته ارائه دهد و نیز اطلاعات قابل استناد دیگر که کمیته را به معتبر بودن این اطلاعات متقاعد کرده است، کمیته ممکن است یک یا چند عضو خود را برای رسیدگی و تحقیق به طور محرمانه مامور کند تا بی درنگ گزارشی برای کمیته تهیه نمایند.

۳- با انجام این تحقیقات، بنابر بند (۲) این ماده، کمیته از دولت عضو مربوط خواهد خواست که در این مورد همکاری نماید. با توجه به تحقیقات انجام شده و توافق با دولت عضو ذریبط، بازدید (و مسافرت) از قلمرو آن دولت به عمل خواهد آمد.

۴- کمیته بعد از رسیدگی و تشخیص نظریات عضو و یا اعضاء و با توجه به بند (۲) این ماده، نظریات و تشخیص آنها را همراه با پیشنهادات و ارزیابی خود و با در نظر گرفتن موقعیت به دولت عضو مربوط، منتقل خواهد کرد.

۵- تمام مراحل (تحقیق و بررسی) که از طرف کمیته انجام می گیرد، بنابر بند (۱) تا (۴) این ماده، محرمانه خواهد بود. همچنین در تمام مراحل تحقیق و رسیدگی، دولت عضو ذریبط به همکاری خواسته می شود. پس از تکمیل روند تحقیقات و با توجه به بند (۲)، کمیته با مشورت دولت عضو مربوط، ممکن است تصمیم بگیرد که خلاصه ای از نتایج تحقیقات را با توجه به ماده (۲۴)، در

پسی او منظمه توگه شته دې، کمیته، نوموړی دولت ته بلنه ورکوي چې د څیړنې او ارزونې په کار کې مرسته وکړي او په پای کې به د لاسته راغلو اطلاعاتو پر اساس خپل نظر وړاندې کړي.

۲- غړی دولت د نظرونو په پام کې ساتلو سره ممکن د کمیته په واک کې یو لړ معلومات ورکړي او یا نور داسی اطلاعات تر لاسه شي چې کمیته د لاسته راغلو معلوماتو په باوریتوب ډاډمنه کړي، کمیته بنایي یو یا څو غړي په پته توگه وگماري چې د موضوع څیړنه تر سره کړي او بی له ځنډه خپل رپوټ کمیته ته چمتو کړي.

۳- د دغو څیړنو په ترسره کولو سره او د دغه مادی د دوهم بند له مخې، کمیته به د غړی دولت څخه غوښتنه وکړي چې مرسته وکړي د ترسره شویو څیړنو ته په پاملرنه او د غړی دولت په توافق سره د هغه دولت نه د لیدنی او سفر زمینه چمتو شي.

۴- کمیته به د غړی او یا غړو د نظرونو د جاجونې وروسته او د دغی مادی د دوهم بند له مخې نظرونه، سره له خپلی ارزونسی او وړاندیزونو د غړي دولت د موقعیت په پام کې نیولو سره، هغه دولت ته ورولیږدوي.

۵- (د څیړنې او ارزونسی) ټول پړاوونه چې د کمیته لخوا سرته رسیري. د څیړنو د بهیر له بشپړیدو وروسته، د دوهم بند له مخی کمیته د اړوند دولت په سلامشوره کې، بنایي پریکړه وکړي چې د څیړنو لنډیز د (۲۴) مادی له مخې په خپل

کالنی رپوت کې عمومی مجسم ته وړاندې کړي.

گزارش سالانه خود (به مجمع عمومی) منعکس نماید.

یو ویستمه ماده:

۱- د دغه تړون هر غړې دولت، د دغه مادې پر اساس هر مهال اعلام کولې شي چې د کمیټې صلاحیت د شکایت د لاسته راوړلو او خپرلو په اړه په رسمیت پیژني چې یو غړی دولت ادعا وکړي چې بل غړی دولت د تړون د موادو په وړاندې خپل ژمنتوب سرته نه رسوي، د هغه عملی اقداماتو پر اساس چې په دغه ماده کې راغلي دي شکایتونه به د لاسته راوړلو او خپرلو وړ وي او غړی دولت به په دې اړه د کمیټې واک وپيژني او اعلام به یی کړي، د هر غړی دولت هغه شکایت چې پورتنی اعلام یې نه وي کړی، د دغی مادې پر اساس د کمیټې لخوا نه منل کیږي، هغه شکایتونه چې د دغې مادې پر اساس لاسته راځي په لاندې ډول به اقدام وشي:

ماده بیست و یکم:

۱- هر دولت عضو این میثاق، به موجب این ماده هر زمان اعلام نماید که صلاحیت کمیته را برای دریافت و رسیدگی به شکایات دایر بر ادعای هر دولت عضو که دولت عضو دیگر میثاق تعهدات خود را طبق مواد این میثاق انجام نمی دهد، به رسمیت بشناسد. به موجب اقدامات عملی که در این ماده قرار دارد، شکایاتی قابل دریافت و رسیدگی خواهد بود که توسط دولت عضو صلاحیت کمیته را نسبت به خود شناسائی و اعلام کند. هیچ شکایتی مربوط به یک دولت عضو این میثاق که چنین اعلامی نکرده باشد بنابر این ماده از طرف کمیته پذیرفته نخواهد شد. نسبت به شکایاتی که به موجب این ماده دریافت می شود، به ترتیب زیر اقدام خواهد شد:

الف: که یو غړی دولت تشخیص کړي چې بل غړی دولت د دغه تړون مقررات په پام کی نه ساتي، کولې شي د یوه لیک په وسیله د هغه دولت پاملرنه د مسئلې د خپرلو لپاره جلب کړي، د اطلاعاتی تر لاسه کوونکی دولت به د دريو میاشتو په بهیر کې د موضوع د روښانتیا لپاره لیکلی توضیحات د اطلاعاتی استوونکي دولت په واک کې ورکړي، دغه توضیحات به د هغه اطلاعاتو په ګډون وي چې هغه هیواد د کورني قوانینو په رڼا کې د عدلي سیستم د څرنګوالي او یا هغه څه چې د موضوع د سمون لپاره شوي او یا کیږي او یایی سمون موندلی وي.

الف: اگر یک دولت عضوی تشخیص دهد که دولت عضو دیگری به مقررات این میثاق ترتیب اثر نمی دهد، می تواند به وسیله نامه، توجه آن دولت عضو را جهت رسیدگی به موضوع جلب کند. در ظرف (۳) ماه پس از دریافت اطلاعاتی، دولت دریافت کننده، توضیح یا هر گونه اظهار کتبی دیگر دایر بر روشن کردن موضوع را در اختیار دولت فرستنده اطلاعاتی خواهد گذارد. توضیحات و اظهارات مزبور تا حد امکان شامل اطلاعاتی در مورد آئین اصول محاکمات طبق قوانین داخلی آن کشور و آنچه که برای بهبودی آن بعمل آمده یا در جریان رسیدگی است یا آنچه در این مورد قابل اصلاح است، خواهد بود.

ب: که چیرې موضوعات داسی وي چې د

ب: اگر موضوعات به ترتیبی باشد که

رضایت هر دو دولت عضو پس از دریافت اولین اطلاعیه و در ظرف (۶) ماه جلب ننماید، هر یک از طرفین حق خواهد داشت با ارسال اخطاریه ای به کمیته و به دولت مقابل، موضوع را پیگیری نماید.

ج: کمیته با توجه به این ماده فقط پس از اینکه برایش محقق شد که اقدامات چاره جویانه و قابل اصلاح طبق قوانین داخلی دو کشور، به نتیجه ای نرسیده است و دو دولت از حل موضوع بر طبق اصول متفق حقوق بین المللی عاجز می باشند، آنگاه بموضوع مرجوعه رسیدگی خواهد کرد. این قاعده در مواردی که رسیدگی به شکایات بنحوی از راه های قانونی غیر معقول و طولانی باشد و یا کمک مؤثر به فردی که طبق این میثاق قربانی خشونت محسوب می شود، غیر محتمل و بعید بنظر رسد، اجراء نخواهد شد.

د: کمیته در مواقع رسیدگی به شکایت های دریافتی، بنابر این ماده جلسات محرمانه تشکیل خواهد داد.

ه: با رعایت مقررات بند (ج)، کمیته بمنظور حل دوستانه موضوع مورد اختلاف و بر اساس احترام به تعهداتی که در این میثاق ارائه شده است، کمکهای قابل اجرای خود را در اختیار دولتهای عضو مربوط خواهد گذارد. بدین منظور، در زمان مقتضی، کمیته یک کمیسیون حل اختلاف تخصصی تعیین خواهد کرد.

و: کمیته بنابر این ماده، در کلیه اموری که به آن ارجاع شود میتواند از دولتهای طرف اختلاف موضوع زیر بند (ب) هر گونه

لومرئی اطلاعیی د لاسته راوړلو نه د شپږو میاشتو په بهیر کې د غړو دواړه دولتونو د رضایت لامل نه شي هره یوه خوا دا حق لري چې کمیته او مقابل لوری دولت ته د اخطاریی په لیړلو سره موضوع تعقیب کړي.

ج: کمیته به دغی مادې ته په پاملرنی سره، یوازی وروسته له هغې چې ورته څرگنده شي د سمون او حل هغه اقدامات چې د دواړو هیوادونو د کورنیو قوانینو پر اساس تر سره شوي، مگر نتیجه یې نه ده ورکړي او دواړه هیوادونه د نړیوالو حقوقو د اصولو له مخې د حل وس او توان نه لري، هغه وخت به د موضوع څیړلو او ارزولو ته لاس اوږدوي، دغه قاعده به په هغه مواردو کې چې د شکایتونو څیړل د قانونی لارو څخه غیر معقول او وخت نیونکی وي او یا د تړون له مخې د زور زیاتی او ځورول شوي قربانی ته اغیزمنه مرسته و نه رسوي، تر اجرا لاندې رانه شي.

د: کمیته به د دې مادې له مخې پر رارسیدلو شکایتونو پتی غونډې جوړوي.

ه: کمیته به د (ج) د بند د مقرراتو سره سم، په تړون کې راغلو ژمنو ته په درناوی سره د اجراء وړ مرستی د غړو دولتونو ترمنځ د مسالو د دوستانه او سوله ییز حل لپاره تر سره کړي، د دې هدف لپاره به کمیته په یوه مناسب وخت کې د اختلافونو د حل یو تخصصی کمیسیون تعیین او وگماری.

و: کمیته د همدې مادې پر اساس له هغه غړو دولتونو څخه چې اختلافی چاری ورته استول کيږي د (ب) د بند له مخې لازم

اطلاعات غوشتلی شی.

اطلاعات مربوط را خواستار گردد.

ز: د (ب) د بند سره سم غړی دولتونه حق لري چې په کمیته کې د هغوی د اختلاف وړ مسالی د خپړلو په بهیر کې استازې ولري او خپلی کتنی او نظریې په شفاهی او یا لیکلی ډول وړاندې کړي.

ز: دولت‌های عضو مربوط موضوع زیر بند (ب) حق خواهند داشت هنگام رسیدگی بموضوع در کمیته، نماینده ای داشته باشند و ملاحظات خود را بطور شفاهی و یا کتبی اظهار دارند.

ح: کمیته مؤظفه ده، د اخطاریی د تر لاسه کولو له نیټی څخه دولس میاشتی وروسته د (ب) د بند سره سم رپوټ ورکړي:

ح: کمیته مؤظف است در مدت (۱۲) ماه پس از تاریخ دریافت اخطاریه بنا به زیر بند (ب) گزارش بدهد:

۱- که د (ه) د بند سره سم د حل لاره تر لاسه شوې وي کمیته به خپل رپوټ په لنډه بڼه څرگند کړي.

۱- اگر راه حلی بنا به مقررات زیر بند (ه) حاصل شده باشد، کمیته گزارش خود را به یک خلاصه گزارش منحصر خواهد کرد.

۲- که چیری د (ه) د بند سره سم د حل لاره نه وي تر لاسه شوې، کمیته به پخپل رپوټ کې د قضیو لنډه شرحه وړاندې کړي.

۲- اگر راه حلی بنابر مقررات زیر بند (ه) حاصل نشود کمیته در گزارش خود بشرح قضایا مختصراً اکتفا خواهد کرد.

(همدارنگه) د غونډو بهیر او د غړو دولتونو شفاهی او لیکلی کتنی به د رپوټ سره ضمیمه وي. په هر برخه کې به رپوټ د اړوندو غړو دولتونو د خبرتیا لپاره واستول شي.

(همچنین) متن صورت مجلس ملاحظات کتبی و شفاهی دولتهای عضو، ضمیمه گزارش خواهد شد. در هر مورد گزارشی به دولتهای عضو مربوط ابلاغ خواهد شد.

۳- د دغی مادی مقررات به هغه مهال د اجرا وړ وي، چې د تړون پنځه غړي دولتونه د دې مادی د لومړی بند سره سم پیش بینی شوي اعلامیې ورکړي وي، دغه اعلامیې د ملگرو ملتو عمومی سرمنشي ته سپارل کيږي او کاپي به یې نورو غړو هیوادونو ته واستول شي، بنایي اعلامیې هر وخت عمومی سرمنشي ته د اخطاریې په وسیله بیرته واخیستل شي، دغه بیرته اخیستنه د هغه شکایت د خپړلو په کار کې چې د همدې مادی له مخې استول شوي، خنډنه جوړوي.

۳- مقررات این ماده هنگامی قابل اجراء خواهد بود که پنج دولت عضو میثاق، بنابر بند (۱) این ماده اعلامیه های پیش بینی شده را داده باشند. اعلامیه های مذکور نزد سرمنشی سازمان ملل متحد سپرده خواهد شد و رونوشت آن برای سایر کشور های عضو میثاق ارسال خواهد شد. اعلامیه ممکن است در هر زمان بوسیله اخطاریه سرمنشی سازمان ملل متحد باز پس گرفته شود. این استرداد به رسیدگی مسئله، موضوع یک شکایت که قبلاً بموجب این ماده ارسال شده باشد، خللی وارد نمیکند.

عمومی سرمنشی ته د اعلامی د بیرته اخیستنې د
اخطاری د استولو وروسته بل هیڅ ډول شکایت
نه منل کیږي، مگر دا چې غړی دولت بله نوې
اعلامیه ورکړي.

هیڅ شکایت دیگرې پس از دریافت اخطاریه
استرداد اعلامیه به سرمنشی پذیرفته نمی شود
مگر آنکه دولت عضو مربوط اعلامیه
جدیدی داده باشد.

دوه ویستمه ماده:

۱- د دغه تړون یو غړی دولت کولی شي د
دغې مادې سره سم په هر وخت کې د
کمیټې واک د هغه شکایتونو په وړاندې
چې د افرادو لخوا د یو بل غړی دولت څخه
د زور زیاتې او ځورونې په اړه کیږي په
رسمیت وپېژني او اعلام یې کړي. د غړي
دولت هیڅ یو شکایت چې پورتنی اعلام
شوې بڼه ونلري د کمیټې لخوا د منلو وړ نه
دي.

ماده بیست و دوم:

۱- یک دولت عضو این میثاق می تواند بموجب
این ماده در هر زمان صلاحیت کمیته را برای
دریافت و رسیدگی شکایات افرادی که
مدعی قربانی خشونت توسط یک دولت
عضو این میثاق هستند، به رسمیت بشناسد
و آنرا اعلام دارد. هیچ شکایتی از دولت عضوی
که چنین اعلامی نسبت به آن صورت
نگرفته است از جانب کمیته قابل
پذیرش نخواهد بود.

۲- کمیټه به بی نومه او هغه شکایتونه چې د
تړون د دغې مادې د مقرراتو سره سم نه
وي او یا د دغه حق څخه د ناوړه گټې
اخیستنې په هدف مطرح شي، ونه مني.

۲- کمیته شکایات بدون نام و یا ناسازگار با
مقررات میثاق را بنا بر این ماده و یا
شکایاتی که در مقام سوء استفاده از این حق
مطرح شده است را نخواهد پذیرفت.

۳- کمیټه، د دې مادې د دوهم بند په
رعایت سره د هغه شکایت په اړه چې د دی
تړون له گټو څخه د غړي دولت سرغړونه
بنکاره کړي د سرغړوونکې غړی دولت
پاملرنه د (لومړی) بند سره سم غوښتلې شي
د شکایتونو له رارسیدلو شپږ میاشتې
وروسته، په سرغړونه تورن دولت د موضوع د
روښانتیا او یا سمون لپاره خپلې کتنې او
نظریې په لیکلې بڼه کمیټې ته وړاندې
کوي.

۳- با رعایت مقررات بند (۲)، کمیته بنا بر این
ماده ضمن رسیدگی کردن به شکایات دولت
عضوی که متهم به تخلف از مفاد این میثاق
است، توجه آنرا نیز طبق بند (۱) به این
شکایات جلب میکنند. در ظرف (۶) ماه
پس از وصول شکایات دولت متهم به تخلف،
توضیحات کتبی و اظهاراتی مبنی بر روشن
نمودن موضوع و یا بهبود های که توسط آن
کشور انجام گرفته است را به کمیته ارائه خواهد
داد.

۴- کمیټه به هغه شکایتونه چې د دې مادې او یا د
روښانه اطلاعاتو په موجودیت کې د فرد په نیابت یا
د اړوند غړی په وسیله تر لاسه کیږي د څیړنې او
ارزونې لاندې نیسي.

۴- کمیته شکایات را بنا بر این ماده و طبق
اطلاعات روشن موجود که به نیابت فرد یا بوسیله
عضو مربوط دریافت میکند، مورد بررسی و
رسیدگی قرار خواهد داد.

۵- کمیته به شکایاتی که از طرف فرد و بنا بر این ماده دریافت میکند، مورد رسیدگی قرار نخواهد داد مگر اینکه برای کمیته محقق شود که:

الف- موضوع شکایت در ارگانهای بین المللی دیگر مطرح و مورد رسیدگی قرار نگرفته است.

ب- فرد (شکایت کننده) از تمام اقدامات چاره جویانه در مراجع ذیصلاح داخلی نتیجه ای نگرفته است. همچنین در مواردی که طی طریق شکایت بنحو غیر معقول طولانی گشته است و یا کمک مؤثر بر فردی که طبق این میثاق قربانی خشونت شناخته می شود، غیر محتمل و بعید بنظر رسد.

۶- کمیته در مواقع رسیدگی به شکایات دریافتی، بنا بر این ماده جلسات محرمانه تشکیل خواهد داد.

۷- کمیته نظریات خود را به دولت عضو مربوط و فرد (شکایت کننده) منعکس خواهد نمود.

۸- مقررات این ماده هنگامی قابل اجراء خواهد بود که پنج دولت عضو میثاق اعلامیه های پیش بینی شده در بند اول این ماده را داده باشند. اعلامیه های مذکور توسط دولت عضو، نزد سرمنشی سازمان ملل متحد به امانت سپرده خواهد شد. سرمنشی سازمان ملل متحد، رونوشت آنرا برای سایر دولتهای طرف میثاق ارسال خواهد داشت. اعلامیه ممکن است در هر زمان، بوسیله اختاریه به سرمنشی مسترد گردد، این استرداد به رسیدگی هر مسئله، موضوع شکایتی که قبلاً بموجب این ماده ارسال شده بود، خللی وارد نمی کند.

ماده بیست و سوم:

اعضاء کمیته و کمیسیونهای مشاورین متخصص

۵- کمیته به هغه شکایتونه چې د دې مادې له مخې د فرد له خوا رارسیري د څیړنې وړ، ونه بولي مگر دا چې جوته شي:

الف: د شکایت موضوع په نورو نړیوالو ارگانونو کې مطرح او څیړل شوې نه ده.

ب: فرد (شکایت کوونکي) د کورنیو واکمنو څانگو د اجراآتو څخه نتیجه نه وي اخیستی یا دا چې د هغه د شکایت د څیړلو بهیر په نامعقوله او ځنډنې بڼه اوږد شوې وي او یا دا چې د زور زیاتې او ځورول شوي قربانۍ ته د اغیزمنۍ مرستی رسولو کار ځنډنې وکړل شي.

۶- کمیته د دې مادې له مخې په رارسیدلو شکایتونو پټې غونډې جوړوي.

۷- کمیته خپل نظرونه د اړوند غړی دولت او فرد (شکایت کوونکې) په واک کې ورکوي.

۸- د دغې مادې مقررات به هغه مهال د اجراء وړ وي چې د تړون پنځه غړي دولتونه، د دې مادې د لومړي بند سره سم پیش بینی شوې اعلامیې ورکړي وي، دغه اعلامیې د ملگرو ملتو عمومي سرمنشي ته سپارل کيږي او کاپی به یې نورو غړو هیوادونو ته واستول شي. بنیای اعلامیې هر وخت عمومي سرمنشي ته سپارل کيږي او کاپی به یې نورو غړو هیوادونو ته واستول شي. بنیای اعلامیې هر وخت عمومي سرمنشي ته د اختاریې په وسیله بیرته واخیستل شي. دغه بیرته اخیستنه د هغه شکایت د څیړلو په کار کې چې د همدې مادې له مخې استول شوې، ځنډنه جوړوي.

در ویشتمه ماده:

د کمیټې غړي او د متخصصو

که بنا به ماده (۲۱) بند (ه) انتصاب میشوند، سزاوار برخورداری از امتیازات و مصونیت های در ماموریت های سازمان ملل متحد، خواهند بود این موارد در قسمتهای مربوط به میثاق و بر اساس امتیازات و مصونیت های سازمان ملل متحد قرار خواهد گرفت.

ماده بیست و چهارم:

کمیته بموجب این میثاق، فعالیت های خود را در یک گزارش سالانه تقدیم دولتهای عضو و مجمع عمومی سازمان ملل متحد خواهد نمود.

قسمت سوم

ماده بیست و پنجم:

۱- این میثاق برای امضاء تمام دولتها مفتوح است.

۲- این میثاق موکول به تصویب دولتها است (اصلاح "تصویب" در پیمان نامه ها و پروتوکول های بین المللی، به این معنی است که تصویب باید طبق قانون اساسی و یا مراجع صلاحیت دار مثل مجلس شورا و در داخل کشور، انجام شود) اسناد تصویب یا الحاق، نزد سرمنشی سازمان ملل متحد به امانت سپرده خواهد شد.

ماده بیست و ششم:

این میثاق برای الحاق تمام کشورها مفتوح خواهد بود.

الحاق دولتها بوسیله سند الحاق که نزد سرمنشی سازمان ملل سپرده خواهد شد، صورت می گیرد.

ماده بیست و هفتم:

۱- این میثاق (۳۰) روز پس از سپرده شدن بیستمین سند تصویب یا الحاق نزد

سلاکارانو کمیسیونونه چې د (۲۱) مادې د (ه) د بند له مخې گمارل کيږي د ملگرو ملتو د ټولني د ماموریتونو د ټولو امتیازاتو او خوندیتوبونو څخه به برخمن وي.

خلیر ویشتمه ماده:

کمیته د دغه تړون پر بنسټ د خپلو فعالیتونو یو کلن رپورت غړو دولتونو او د ملگرو ملتونو عمومی ټولني ته وړاندې کوي.

درېمه برخه

پنځه ویشتمه ماده:

۱- دغه تړون د ټولو هیوادونو د لاسلیک لپاره پرانستې دي.

۲- دغه تړون د دولتونو تصویب ته اړ دي (د نړیوالو تړونونو او ژمن لیکونو ((سمونه او تصویب)) په دې مانا دي چې تصویب د یوه هیواد د اساسی قانون او د واک لرونکو ارگانونو لکه ملی شورا لخوا تر سره شي.) د یو ځای کیدو او تصویب سندونه د ملگرو ملتو د سازمان له عمومی منشی سره په امانت ایښودل کيږي.

شپږ ویشتمه ماده:

دغه تړون د ټولو هیوادونو د یو ځای کیدو په موخه پرانستې دي.

د دولتونو یو ځای کیدل به، د یو ځای کیدو د سند پر اساس چې عمومی منشی ته سپارل کيږي، ترسره شي.

اوه ویشتمه ماده:

۱- دغه تړون، دیرش ورځې وروسته له هغه چې د تصویب او یو ځای کیدو

سرمنشی سازمان ملل متحد، قدرت اجرایی پیدا خواهد کرد.

۲- برای هر دولتی که پس از سپرده شدن بیستمین سند تصویب یا الحاق، این میثاق را تصویب کند و به آن بپیوندد، میثاق (۳۰) روز بعد از تاریخ سپرده شدن سند تصویب یا الحاق آن دولت، قدرت اجرایی (برای آن دولت) پیدا خواهد کرد.

ماده بیست و هشتم:

۱- هر دولتی ممکن است در زمان امضاء یا تصویب این میثاق یا الحاق، اعلام دارد که صلاحیت کمیته را برای (وظایفی که) در ماده (۲۰) ارائه شده است، به رسمیت نمی شناسد.

۲- هر دولت عضوی که شرط و حق محفوظی را در ارتباط با بند (۱) این ماده قائل شده است، در هر زمان می تواند آنرا بوسیله نوشتن یادداشت به سرمنشی سازمان ملل متحد، استرداد کند.

ماده بیست و نهم:

۱- هر دولت عضو این میثاق میتواند اصلاحیه ای به آن، پیشنهاد کند و متن آن را نزد سرمنشی سازمان ملل متحد بسپارد. سرمنشی هر طرح اصلاحی پیشنهادی را برای دولتهای عضو این میثاق ارسال خواهد داشت و از آنها درخواست خواهد کرد که به او اعلام دارند آیا با تشکیل کنفرانسی از دولتهای عضو بمنظور رسیدگی و گرفتن رأی در باره طرحهای پیشنهادی موافق هستند، در صورتی که حداقل یک ثلث دولتهای عضو خواهان تشکیل چنین کنفرانسی باشند، سرمنشی

شلم سند عمومی سرمنشی ته ورسیري، اجرائیوی خواک تر لاسه کوي.

۲- هر هغه دولت لپاره چې د تصویب او یو خای کیدو د شلم سند له سپارلو وروسته دغه تړون تصویب کړي او له هغه سره یو خای شي تړون به دیرش ورخی وروسته له هغه چې د دولت د تصویب او یو خای کیدو سند و سپارل شي (هماغه دولت ته) اجرائیوی خواک تر لاسه کوي.

ماده بیست و نهم:

۱- دا به کیدونکی وي چې هر دولت د تړون سره د یو خای کیدو او یا د تصویب په وخت اعلام وکړي چې د (دندو) د اجرا له پلوه په شلمه ماده کې د کمیته صلاحیت او واک په رسمیت نه پیژني.

۲- هر غړی دولت چې د دې مادې د لومړی بند سره سم ځانته دغه حق او شرط خوندي ساتلی، هر وخت کولې شي هغه د یوې لیکلی یادونې په توگه د ملگرو ملتو عمومی سرمنشی ته وسپاري.

ماده بیست و نهم:

۱- د تړون هر غړی دولت کولې شي، اصلاحی سمونه پیشنهاد کړي او متن یې عمومی سرمنشی ته ولیږي، عمومی سرمنشی به پیشنهادی سمونه غړو دولتونو ته واستوی او له هغوی به وغواړي چې د پیشنهادی سمونې د څیرلو لپاره د یوه کنفرانس د جوړیدو په هکله خپله موافقه څرگنده کړي، که چیرې لږ تر لږه یو پر درې غړي دولتونه د کنفرانس د جوړیدو پلوي وي، کنفرانس به د ملگرو ملتو تر څارنې لاندې جوړ

شي، هره سمونه چي د حاضرو دولتونو او رایه ورکونکو د اکثریت د ملاتړ له مخې رامنځته شي د عمومی سرمنشي لخوا به د غړو دولتونو د منلو لپاره هغوې ته واستول شي.

کنفرانس را تحت نظر و توجه سازمان ملل متحد تشکیل خواهد داد. هر اصلاحی که مورد قبول اکثریت دولتهای حاضر عضو و رأی دهنده در کنفرانس قرار گیرد، به وسیله سرمنشی به تمام کشور های عضو برای پذیرفتن، ارسال خواهد شد.

۲- منل شوې اصلاحي سمونه به د دې مادی د لومړی بند سره سم هغه وخت اجرائیې ځواک تر لاسه کړي چې د تړون د غړو دولتونو د دوه پر دريو غړي عمومی سرمنشي خبر کړي چی هغوې د خپل هیواد د اساسي قانون سره سم اصلاحی سمونه منلی ده.

۲- اصلاحیه پذیرفته شده با توجه به بند (۱) این ماده، هنگامی قدرت اجرائیې پیدا خواهد کرد که دو ثلث دولتهای عضو این میثاق، به سرمنشی سازمان ملل متحد اطلاع دهند که آنها بر طبق قانون اساسی خود شان آنرا پذیرفته اند.

۳- کله چې اصلاحی سمون اجرائیوی ځواک تر لاسه کړي، هغه غړو دولتونو ته چی هغه یې منلی ده، لازم الاجرا گرځي او نورو غړو هیوادونو ته چې د دغه تړون مقررات او هر ډول سمونی یې منلی الزامی گرځی.

۳- وقتی مفادی اصلاحی قدرت اجرائی پیدا کردند، برای دولتهای عضو که آن را پذیرفته اند، لازم الاجراء می گردد. دیگر کشور های عضو به مقررات این میثاق و هر گونه اصلاحاتی که پذیرفته اند، ملزم خواهند شد.

دیرشمه ماده:

۱- د تړون د موادو د کارونې او تفسیر په اړه که چیری د دوو او زیاتو دولتونو تر منځ لاندې او اختلاف راپیښ شي او هغوی ونه توانیږي چې د لاندې وړتکي حل کړي، نو د یوه په غوښته لاندې د حکمیت او داوری پلاوی ته ایښودل کیږي، د لاندې د ایښودلو شپږ میاشتې وروسته که دولتونه ونه توانیږي چې د حکمیت رایه ومني، د موضوع خواوې کولې شي لاندې د عدالت نړیوالی محکمی ته ولیردوي.

ماده سی ام:

۱- هر مشاجره و اختلافی که بین دو دولت عضو و یا بیشتر د رمورد تفسیر یا کاربرد این میثاق بوجود آید و آنها نتوانند این اختلاف را طی مذاکرات بین خود حل نمایند، با درخواست یکی از آنها این اختلاف به (هیأت) داوری و حکمیت واگذار خواهد شد. اگر پس از (۶) ماه یعنی از زمانی که درخواست به هیئت واگذار شده است، دولتها قادر به پذیرفتن رای هیأت حکمیت نیستند، هر کدام از طرفین موضوع می توانند این اختلاف را به دیوان بین المللی عدالت ارجاع دهند.

۲- هر دولت کولې شي د تړون د لاسلیک یا یو ځای کیدو په مهال اعلام وکړي چې

۲- هر دولتی می تواند در زمان امضاء این میثاق یا الحاق آن اعلام دارد که خود را

مؤظف به اجرای بند (۱) این ماده نمی داند. دولتهای عضو دیگر با احترام به هر کشوری که این حق و شرط را برای خود محفوظ داشته اند، خود را مؤظف به اجرای بند (۱) این ماده، در مورد آن کشور نمی دانند.

۳- هر دولت عضوی که شرط و حق محفوظی را در ارتباط با بند (۲) این ماده قائل شده است، در هر زمان می تواند آنرا به وسیله یادداشت به سرمنشی سازمان ملل متحد، مسترد کند.

ماده سی و یکم:

۱- یک دولت عضو می تواند در هر زمان این میثاق را از طریق یادداشت کتبی به سرمنشی سازمان ملل متحد، فسخ نماید و خروج خود را از این میثاق (که در واقع عدم تعهد خود به آن است) را اعلام دارد. یکسال پس از دریافت این یادداشت به سرمنشی انصراف و خروج قطعی و لازم الاجراء خواهد شد.

۲- این فسخ و انصراف، تأثیری بر تعهدات دولت عضو نسبت به اعمالی که قبل از تاریخ لازم الاجراء شدن خروج انجام داده است، نخواهد داشت و مانع ادامه رسیدگی کمیته که قبل از آن تاریخ شروع شده، نمی شود.

۳- پس از تاریخ لازم الاجراء شدن خروج از میثاق، کمیته دیگر نسبت به دولت خارج شده، رسیدگی ایرا انجام نخواهد داد.

د دې مادې لومړۍ بڼندنه منښي، نور دولتونه، هغه دولت ته په درناوی سره چی دغه شرط او حق یې ځانته خوندي ساتلې، ځانونه د هغه هیواد په وړاندې د دې مادې د لومړۍ بڼد په اجرا مکلف نه بولي.

۳- هر غړی دولت چې د دې مادې د دوهم بند سره سم ځانته دغه شرط او حق خوندي ساتلی، هر وخت کولې شي هغه د یوې لیکلې یادونې په توګه د ملګرو ملتو عمومي سرمنشي ته وسپاري.

یو دیرشمه ماده:

۱- هر یو غړی دولت کولې شي هر وخت یې چې غوښتی وي د ملګرو ملتو عمومي منشي ته د یوه لیکل شوي یادښت په وسیله تړون فسخ کړي او له تړون څخه خپل وتل (چی په حقیقت کې نه ژمنتوب دې) اعلام کړي، عمومي منشي ته د دې یادښت د رسیدو یو کال وروسته د هغه دولت وتل لازم الاجراء ګرځي.

۲- دغه فسخ او وتل به، د غړی دولت پر هغه ژمنو چې د وتلو له نېټې مخکی یې کړي اغیزه ونکړي او د کمیټې د هغه څیړنو مخه به ډب نکړي چې له دې نېټې مخکی پیل شوې وي.

۳- د تړون څخه د وتلو د نېټې په لازم الاجراء کیدو سره کمیټه به د وتلی دولت په اړه څیړنې او ارزونې ونکړي.

دوه دیرشمه ماده:

د ملگرو ملتو د ټولنې عمومي سرمنشي به د ټولنې غړي او د تړون لاسليک کوونکي غړي خبر کړي چې:

الف: لاسليکونه، مصوبی (د تصویب سندونه) او یو ځای کیدل د (۲۵ او ۲۶) مادې پر بنسټ.

ب: د تړون د اجرا نېټه د (۲۷) مادې له مخې، د اصلاحی سمونو د لازم الاجراء نېټه د (۲۹) مادې پر بنسټ.

ج: فسخ او وتل د (۳۱) مادې له مخې.

دری دیرشمه ماده:

۱- د دغه تړون عربي، چينايي، انگليسي، فرانسوي، روسي او اسپانوي متنونه د يو ډول اعتبار وړ دي او هغه د ملگرو ملتو د ټولنې عمومي منشي ته د امانت په ډول سپارل کيږي.

۲- د ملگرو ملتو د ټولنې عمومي منشي به د تائيد شوي تړون کاپي ټولو هيوادونو ته وراستوي.

ماده سی و دوم:

سرمنشي سازمان ملل متحد تمام دولتهای عضو سازمان ملل و دولتهائی که این کنوانسیون را امضاء کرده اند و یا به آن پیوسته اند را مطلع خواهد کرد که:

الف: امضاء ها، مصوبات (اسناد تصویب) و الحاق ها را بنا بر ماده (۲۵ و ۲۶).

ب: تاریخ به اجراء در آمدن این میثاق طبق ماده (۲۷) و تاریخ لازم الاجرای اصلاحات طبق ماده (۲۹).

ج: انصراف و فسخ دولتها طبق ماده (۳۱).

ماده سی و سوم:

۱- متنهای عربي، چيني، انگليسي، فرانسوي، روسي و اسپانوي این میثاق، دارای اعتبار یکسان می باشند و آنها نزد سرمنشي سازمان ملل متحد به امانت سپرده خواهند شد.

۲- سرمنشي سازمان ملل متحد رونوشت تائيد شده این میثاق را برای تمام کشور ها ارسال خواهد داشت.